

MOLT

WENGEL

KLIKOVANDs juridiske håndbog

Den 5.11-2014

Pia Lisbeth Nielsen
Advokat

Klimaforandringer sker nu...

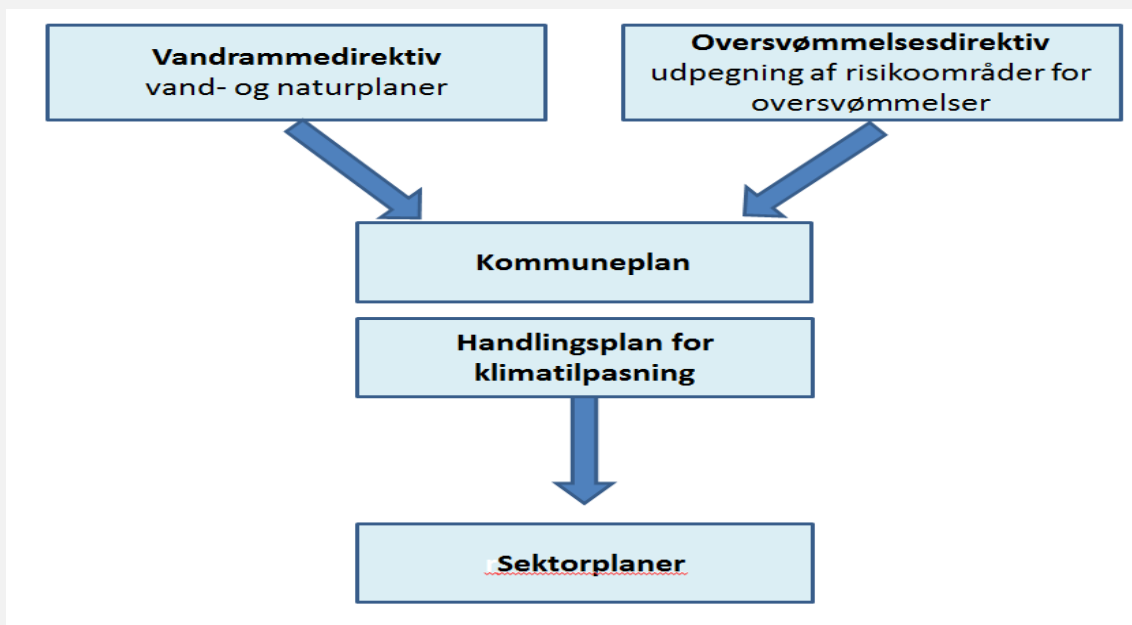
...we are the first generation to fully understand the impacts of climate change and the last generation to do something about it!!

Klimatilpasning – hvad er det ?

- *Klimatilpasning er at tilpasse vores samfund til konsekvenser af, at klimaet forandrer sig, og indebærer alene at anvende alle de mulige redskaber, der findes for at tilpasse arealer til konsekvenserne af indtrådte eller påregnelige klimaforandringer.*
-
- Det kan bl.a. være ved brug af lokalplanlægning, der har til hensigt at tilpasse et givent område til større mængder regnvand, oversvømmelser, mere blæst eller hedeølger og tørke. Det kan også være at tilpasse spildevandsanlæg eller arealer til større mængder vand ved bygningstekniske eller arealtekniske indgreb. Disse konsekvenser er lokale problemstillinger, som det er naturligt, at kommunen tager hensyn til og indarbejder i sin planlægning og i sin fremtidige udvikling af kommunen.
-
- *Klimaforebyggelse handler ikke om at tilpasse vores samfund til konsekvenser af, at klimaet forandrer sig, men mere om at forebygge, at dette sker – f.eks. ved at regulere eller forsøge at regulere en reduktion af udledningen af drivhusgasser mv. fra virksomheder mv.*
-
- Klimaforebyggelse er ikke omhandlet i håndbogen

Ansvaret for klimatilpasning

- **HR: Kommunerne, som miljømyndighed, vejmyndighed, vandløbsmyndighed, kommune og lokalplanmyndighed, myndighed efter kystbeskyttelseslovens kapitel 1 a, myndighed for klimahandleplaner, indsatsplaner efter VRD mv. mm.**

Lovgivning, der rummer hjemmel til at imødegå konsekvenserne af klimaforandringer

- **Lovgivning**
- Miljømålsloven – Vandplaner/Miljøkrav/indsatsplaner
- Miljøbeskyttelsesloven – Spildevandsplanlægning/tilladelser/risikoplanlægning
- Vandløbsloven – Omdirigering af regnvand mm.
- Planloven – Temalokalplan/kommuneplan om klimatilpasning
- Byggelovgivningen – byggeteknik
- Vejlovgivningen – tilpasning af veje til større regnmængder
- Spildevandsbekendtgørelsen – Udtræden/ophævelse af tilslutningsretten, tilladelser til nedsivning mv.
- Badevandsbekendtgørelsen – Foranstaltninger til at afhjælpe forurening
- Betalingsloven – Finansiering af drift og anlæg spildevandsanlæg og frivillige klimatilpasningstiltag
- Medfinansieringsbekendtgørelsen – frivillig medfinansiering af klimatilpasningstiltag fra forsyningernes side
- Kystbeskyttelsesloven

Planer og klimatilpasning

- I hht. aftalen om kommunernes økonomi for 2013 indgået mellem regeringen og KI skulle kommunerne ved udgangen af 2013 have udarbejdet klimatilpasningsplaner, der indeholder en kortlægning af risikoen for oversvømmelser og skaber overblik over - og prioriterer indsatsen. Klimatilpasnings-planerne er blevet udarbejdet som en kommuneplan eller som et tillæg til kommuneplanen.
- Klimatilpasningsplanen er imidlertid ikke "PLANEN" hvorfra alt kan foretages. Klimatilpasningsplanen skal være i "sync" med kommunernes øvrige plangrundlag og anden regulering (indhold og tid) som følger af anden lovgivning:
 - Generelle kommuneplaner
 - Oversvømmelseskort/risikoplanlægning
 - Lokalplaner
 - Vand- og naturplaner (Vandrammedirektivet)
 - Spildevandsplaner
 - Klimalokalplaner
 - Vandløbsregulativer mv.
 - Konkrete tilladelser til spildevandsafledning og tilledning

Miljø og klimatilpasning

- Indsats for at tilpasse vores samfund til konsekvenserne af klimaforandringerne indebærer ikke at vi slækker på miljøkravene.
- Omdirigering af regnvandet må ikke indebærer ringere vand/miljøkvalitet af vores grundvand, ferske overfladevandsområder eller kyst nære havområder.
- Kommunerne er plan- og tilladelsesmyndighed – Skal sikre at problemet med regnvand og kloakvand ikke flyttes et andet sted hen i vandcyklussen, når de implementerer klimatiltag – herunder skal det fortsat sikres, at vandplanernes kvalitetsmål fortsat kan opnås og at mål for badevandskvalitet mv. ikke forringes.

MOLT

WENGEL

Finansiering af bortskaffelse af
regnvand

Finansiering af klimatilpasningstiltag

- **Finansiering**
- Ansvarsfordeling mellem kommuner og forsyningsselskaber
 - Betingelser for at forsyningsselskaberne kan/skal deltage i finansieringen
- Finansiering er afhængig af hvordan projektet udføres
 - Overvejelser i forhold til forskellige løsninger
- Finansiering af afhængigt af hvilket projekt der udføres:
 - Ændrede vejprofiler, kantsten eller andre barrierer på vejen til omdirigering af regnvand
 - Afkobling af regnvand og lokalafledning – Evt. tilbagebetaling af tilslutningsbidrag
 - Rensning af spildevand: funktionskrav til afledning af regnvand – og finansieret af den, der har udledningstilladelsen
 - Finansiering af varslingsystemer ved skybrud og ekstremregn

Ændringer af betalingsloven i forhold til forsyningernes finansiering af projekter

Forsyningerne har siden 1. februar 2013 kunnet medfinansiere klimatilpasningsprojekter på veje, vandløb og rekreative områder, som ikke ejes af forsyningsselskabet, hvis en række nærmere betingelser er opfyldt:

- Det er et ultimativt krav, at udgifter ikke må overstige, hvad det ville koste at lave traditionelle overfladevandsløsninger – hverken på drift eller anlæg. Forsyningssekretariatet overvåger !
- Forsyningsselskaberne må ligeledes alene finansiere udgifter til de projektkomponenter, der er nødvendige af hensyn til håndtering af tag- og overfladevand og som **må forventes** afholdt til sædvanlig klimatilpasning.
- Der skal opnås det samme serviceniveau ved klimaprojekterne, som der ville blive opnået ved traditionelle, sædvanlige spildevandstekniske løsninger.
- Der skal foreligge en kommunal beslutning – f.eks. i en klimatilpasningsplan eller en risikoplan, der fastlægger, at projektet er hensigtsmæssigt og omkostningseffektivt.
- ”*Hvile-i-sig-selv*” princippet finder fremadrettet anvendelse – herunder også på klimaprojekter – dvs. kun nødvendige udgifter kan medfinansieres til indkøbspris.

Betingelser for medfinansiering

- Det er **frivilligt for forsyningerne at deltage**. Forsyningerne kan ikke tvinges til projekterne via spildevandsplanen eller risikoplanlægningen.
- Forsyningerne skal indgå en **juridisk aftale** om finansieringen med projektejereren.
- Forsyningerne skal ansøge Prisloftsekretariatet om et tillæg til prisloftet for lovligt at kunne gå i gang med projektet. I ansøgningen skal det **sandsynliggøres**, at det valgte projekt samlet set er **mindst lige så effektivt, som et traditionelt anlæg** – herunder både **omkostningsmæssigt** i forhold til spildevandshåndteringen og at løsningen opfylder samme **serviceniveau**.
- Det valgte anlæg skal være billigere, **set over den samlede levetid for et traditionelt anlæg** samt i forhold afskrivninger og vedligeholdelse mv.
- Hvis anlægget er del af større plan, der er den mest omkostningseffektive, er det ok, at enkeltprojekter ikke er det.
- Forsyningerne skal kunne dokumentere, at de udgifter, de søger betalt af bidrag i henhold til betalingsloven, er nødvendige af hensyn til håndteringen af tag og overfladevand.

Den landlige bestemmelse – meromkostninger

Omkostningsfordelingsregler for projekter i vandløb i landzone, projekter vedrørende vandløb i sommerhusområder og rekreative områder – bekendtgørelsens § 3

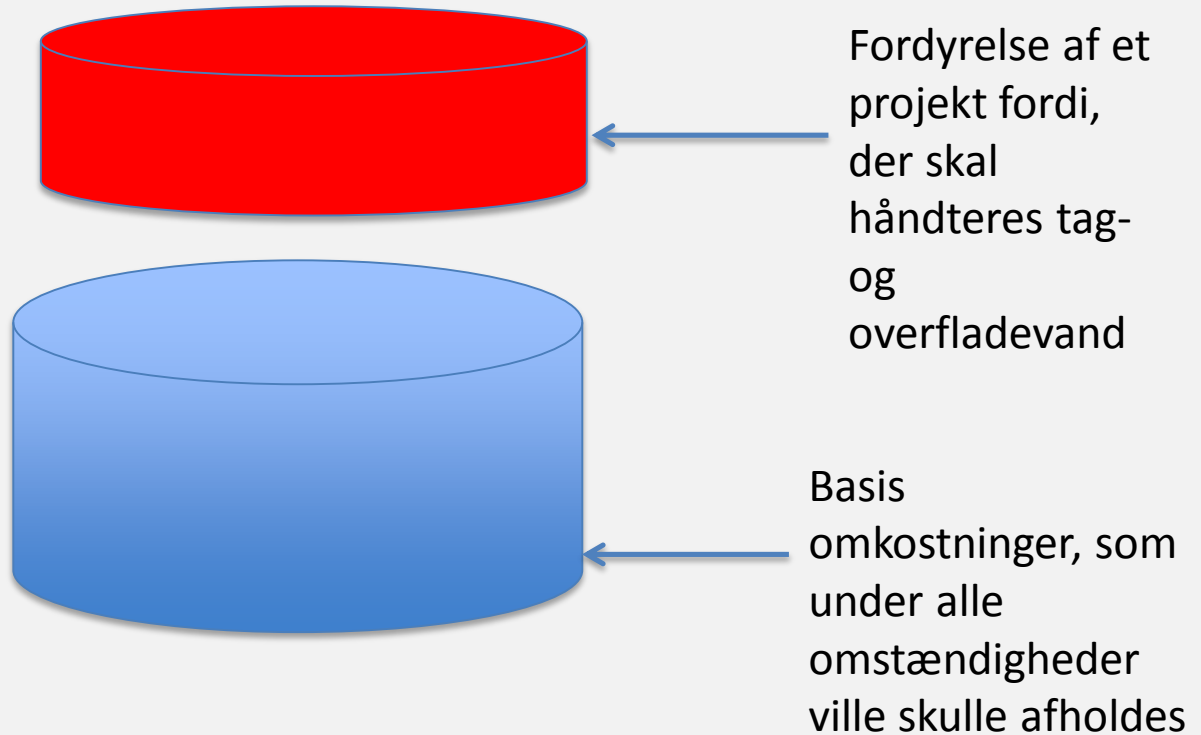
Anlægs og driftsudgifter dækkes efter meromkostningsprincippet.

Spildevandsforsyningen dækker samtlige meromkostninger, der følger af særlige hensyn til håndteringen af tag- og overfladevand.

Spildevandsforsyningsselskabets andel af omkostningerne udgøres som følge heraf af de nødvendige omkostninger, **som gør et kommunalt eller privat anlæg dyrere, end det ellers ville have været, hvis det ikke skulle håndtere tag- og overfladevand.**

Meromkostningsprincippet forstås med udgangspunkt i en sammenligning af, hvad det pågældende anlæg ville have kostet uden de tiltag, der alene tjener et klimatilpasningsformål.

Meromkostningsprincippet i § 3

Bybestemmelsen § 4

Reguleringsmæssigt sondres der i forbindelse med omkostningsfordeling mellem projekter vedrørende vandløb i hhv. byzone og landzone og mellem projekter for veje hhv. rekreative områder.

Omkostningsfordelingsregler for projekter i vandløb i byzone og veje findes i bekendtgørelsens § 4 – nødvendige omkostninger for håndteringen af tag- og overfladevand

Anlægsomkostninger fordeles, hvis der både er ”klimahensyn” men også rekreative hensyn

- For 2013 og 2014 kan spildevandsforsyningerne finansiere 100 % af de samlede investeringsudgifter, der **er nødvendige for håndtering af tag- og overfladevand**.
- Fra januar 2015 kan spildevandsforsyningerne alene skal finansiere 75% af de samlede, nødvendige investeringsudgifter til håndtering af tag- og overfladevand – og kun i udpegede risikoområder, eller områder, der indvirker på risikoområder.

Drift

- Alle omkostninger skal fordeles – også driftsomkostninger – men forsyningen kan alene dække omkostninger, der er dokumenterbart nødvendige til håndtering af tag- og overfladevand.

De to principper

Forskellen mellem § 3 og 4 i bekendtgørelsen om medfinansiering er:

- At selskabet efter § 3 kun kan dække de **direkte meromkostninger**, som følger af, at et grundlæggende projekt, blev ændret til også at omfatte klimakomponenter.
- At selskabet efter § 4 kan betale **alle omkostninger**, der er nødvendige for at gennemføre og opfylde klimatilpasningsformålet eller en forholdsmæssig andel af omkostninger af blandet forsyningsmæssig og kommunal/privat interesse. Det indebærer, at selskabet efter § 4 også betaler for eventuelle ændringer i det grundlæggende projekt, hvis disse ændringer er **nødvendige** for at kunne gennemføre klimatilpasningsformålet.

Ansøgning til Forsyningssekretariatet

- Der skal sendes ansøgning til Forsyningssekretariatet om tillæg til prisloftet. Ansøgningen skal indeholde:
 - A. Sandsynliggørelse af omkostningseffektivitet**
 - Beskrivelse af hhv. traditionel afhjælpning og det valgte projekts respektive omkostningseffektivitet – herunder opfyldelse af intentionerne bag ændringen i betalingsloven
 - Overslagsberegning over omkostninger til anlæg, drift og vedligehold af de to metoder til afhjælpning – herunder opnåelse af samme serviceniveau.
 - B. Aftalen mellem forsyning og projektejer** – herunder betingelser for medfinansiering af drifts-/vedligeholdelsesomkostninger (inkl. budget over, hvilke dele af omkostningerne forsyningerne skal afholde). Fordelingen skal begrundes.
 - C. Dokumentation for den kommunale beslutning** om projektets hensigtsmæssighed og omkostningseffektivitet.

Dokumenter som FS gerne vil have med ved ansøgning

- Beskrivelse af det ønskede projekt og beskrivelse af den ellers valgte sædvanlige traditionelle afhjælpning af kapacitetsproblemet
- Budget for det alternative projekt
 - På funktionsniveau
 - Klar opdeling i anlægs- og driftsudgifter
 - Begrundelse for fordeling af omkostningerne på projektejer og forsyning
- Budget for sædvanlig afhjælpningsløsning til samme serviceniveau
- Aftale mellem projektejer og forsyningsselskab
- Dokumentation for at der foreligger en kommunal beslutning
- Beskrivelse af, hvorvidt der er tale om et projekt i vandløb i byzone eller landzone
- Beskrivelse af evt. øvrige økonomiske forhold i projektet, der vil være nødvendige for Forsyningssekretariatet til beregning af tillægget til selskabets prisloft
- Beskrivelse af vilkårene for projektejers evt. lånefinansiering eller kontantfinansiering
- **Fra 1. januar 2015 dokumentation for at risikokortlægningen påviser behov for afhjælpning**

Hvordan gør man, når Forsyningssekretariatet har godkendt omkostningerne til projektet som tillæg til prisloftet

- Indregning af projektet som miljø- og servicemål accepteres af Forsyningssekretariatet.
- Projektejer (privat ejer eller kommune) etablerer, driver og vedligeholder projektet.
- Forsyningen betaler/finansierer efter principperne i §§ 3-4 projektejer for de dele af projektet, der vedrører overfladevandshåndteringen – men udfører ikke aktiviteter.
 - Investeringsomkostninger afdrages over 25 år – eller svarende til afdragsperiode for lån.
 - Hvis projektejer har optaget lån, afdrages investeringsomkostninger over min. 10 år også selvom projektets levetid er kortere.
 - Drifts og vedligeholdelse omkostninger betales 1 gang årligt i den periode, hvor projektet håndterer tag- og overfladevand.
- Spildevandsselskabet kan kun varetage fysisk drift og vedligeholdelse mm. i overensstemmelse med reglerne om tilknyttede aktiviteter.

Eksempel: Hvilke projekter er blevet godkendt i den ekstraordinære runde ”genåbning af prisloft 2013”

- **Frederiksberg Forsyning:** Godkendelse af permeabel belægning på privat fællesvej, der samtidig bliver til kommunevej. Området er særligt belastet ved større regnskyl og vejen er ikke afvandet. Fordeling af omkostninger mellem kommune og selskab. Selskabet betaler 2/3 da omkostningerne vurderes at relaterer sig til afvanding fra ejendommene på vejen. Resten antages at være vejvedligehold.
- **Århus Vand:** Delvis godkendelse af projekt til projekt i byzone om sluse- og pumpeanlæg i Århus Å til forsinkelse og bortledning af tag- og overfladevand. I projektet etableres højtlandsbarriere i forbindelse med lokal togbane. Projektet anses primært at skulle sikre midtbyen fra havstigninger. Da selskab i forbindelse med høringen argumenterede for nytteværdi, mente forsyningsselskabet, at der skulle ske en fordeling af omkostninger i forholdet 80/20 mellem kommunen og selskabet. Sekretariatet fastslog at en række driftsposter ”rapportering og møder” ikke var tilstrækkeligt begrundet i håndtering af tag- og overfladevand – hvorfor forsyningen ikke kunne medfinansiere disse.
- **Gentofte Vand:** Godkendelse af 90 m. plantestensmur til ”opdæmning” mod oversvømmelse af boliger i et ”hotspot”, hvor der ikke er tilstrækkelig kapacitet og de lavest liggende matrikler oversvømmes.
- **Herning Vand:** Godkendelse af etablering af forsinkelsesbassin ved tilløb til å, for at øge kapacitet i nedstrøms liggende å.

Eksempel: Hvilke projekter er blevet godkendt i den ekstraordinære runde ”genåbning af prisloft 2013” (2)

- **Jammerbugt Forsyning:** Godkendelse af genåbning af rørlagt bæk, der modtager drænvand og overfladevand. I ansøgningen var det angivet, at forsyningen skal afholde 1 mio. kr. og kommunen 3,8 mio. kr. til projektet. Da 20 % af vandet, der håndteres i den nye åbne bæk er drænvand, vurderer sekretariatet, at forsyningen kun kan finansiere 800.000 kr. til projektet.
- **Rødovre Forsyning/HOFOR:** Projekt til afskæring af regnvand tidligere afledt til fælleskloak. Regnvandet afskæres og afledes i stedet til grønt LAR-anlæg (4 meter bredt regnbed) ved siden af vej i hele vejens længde. Regnbedet skal opmagasinere regnvandet, der nedsives efterfølgende. Selskabet skal betale alle omkostninger, der ikke kan henregnes til vejforhold i alt 3,2 mio. kr. og kommunen ligeledes 3,2 mio. kr. til vejreovering mv. Drift under overfladen på bed varetages af selskabet og drift på overfladen varetages af kommunen.
- **Ringsted Forsyning:** Projekt i rekreativt område for at sikre, at bæk, der skal modtage regnvand fra separat kloakering, kan klare den hydrauliske merbelastning. Der vil blive udformet fordybningerne i bækken og etableret områder, der kan oversvømmes – herunder ved jorderhvervelser. De samlede anlægsomkostninger (incl. jordkøb) på 8,5 mio. kr. godkendt som selskabsfinansiering.

Begrænsninger og fremtidige i udfordringer

- I 2013 og i 2014 kan forsyningerne alene yde finansiering for op til 1 % af den samlede længde af kommunens kommuneveje pr. år.
- Ved projekter i vandløb i byzone indregnes vandløbsstrækningerne i maksimumgrænsen for veje, således at 1 km. vandløb erstatter 1 km. vej.
- Fra 1. januar 2015 kan forsyningerne alene medfinansiere projekter i det omfang, den kommunale risikokortlægning har påvist behov for afhjælpning.

MOLT

WENGEL

Kystsikring er også blevet et
klimatilpasningstiltag

Kystsikring

- **Lovgivning**
- Kystbeskyttelseslovens kapitel 1 a (§ 1 a - § 10)
- Naturbeskyttelsesloven – Må ikke etablere kystsikring i strid med naturbeskyttelse (fx klit- og strandbeskyttelseslinjer)

- **Definition af kystsikring**
- *”udføres anlæg eller træffes andre foranstaltninger til beskyttelse af ejendomme mod oversvømmelse eller den nedbrydende virkning fra havet, fjorde eller andre dele af søterritoriet”*

- Eksempler: Diger, stenkastninger, bølgebryder, høfder, kyststrandfodring, moler mm.

Kystsikring – almindelig proces

Det er kystdirektoratet der træffer beslutning om kystsikring.

Hvis en grundejer, flere enige grundejere eller en kommune ønsker at etablere projekt om kystsikring ansøges kystdirektoratet om tilladelse til at etablere nye anlæg (ej almindelig vedligehold af allerede etableret kystsikring) ved fremsendelse af projekt.

Kystdirektoratet foretager undersøgelse og sender projektet i høring hos andre myndigheder og kommunerne, hvis kommunen ikke er ansøger.

Kystdirektoratet gennemgår herudover behovet for kystsikring med udgangspunkt i kystbeskyttelseslovens formålsparagraf: medvirke til at sikre både økonomiske hensyn, den tekniske og miljømæssige kvalitet af de foreslåede projekter, kystlandets bevarelse og naturens frie udfoldelse tillige med overholdelse af *internationale konventioner* og *EU-regler* mv.

Hvis projektet ligger indenfor hovedhensynene tillades projektet.

Kystsikring – når grundejerne er uenige – Kapitel 1 a

- Kystbeskyttelseslovens Kapitel 1a giver hjemmel til, at kommunen kan bestemme, at der skal foretages kystbeskyttelsesforanstaltninger – enten af egen drift, eller fordi en gruppe grundejere ikke kan blive enige om et projekt.
- Kommunen kan f.eks. iværksætte forundersøgelser eller skitseprojektering, hvis en allerede etableret kystbeskyttelsesforanstaltning er uhensigtsmæssig eller skæmmende.
- Grundejere, der ikke kan blive enige med én eller flere naboer om fælles tiltag, kan anmode kommunen om bistand til at rejse en sag. Kommunen bliver i høj grad faciliterende for den senere ansøgning til Kystdirektoratet.
- Der er en række *formkrav* til, hvad en ansøgning skal indeholde. Kommunen foretager på baggrund af de indledende undersøgelser en bedømmelse af, om de vil gå videre med sagen.
- Kommunen kan herudover pålægge gruppen af grundejere, der har anmodet kommunen om at rejse sag, om at lave disse forundersøgelser.
- Kommunen kan selv vælge, om den vil afholde omkostningerne til forundersøgelser, eller om kommune vil pålægge ansøgerne denne udgift.

Kommunen skal ved faciliteringen forholde sig til følgende

- Har der inden for de sidste 50 år været en hændelse, der nødvendiggør kystsikring?
- Hvilke miljømæssige påvirkninger – herunder på dyre- og planteliv – kan projektet forventes at afstedkomme?
- Hvilken Indvirkning har projektet på nabostrækninger/nabokommuner?
- Hvordan ser det ud med den fortsatte adgang til kysten?
- Er omkostningerne ved kystbeskyttelse er proportionale med værdien af det som søges beskyttet?

Kommunens sagsbehandling

- Kommunen skal høre kystdirektoratet og andre relevante myndigheder og på den baggrund træffe beslutning om, hvorvidt kommunen vil fremme sagen og søge kystdirektoratet om endelig tilladelse:

Kommunens beslutning

- Nej/JA: Kommunen skal begrunde beslutningen om at fremme eller ikke fremme sagen skriftligt

Afvisning

Hvis Kystdirektoratet ikke finder, at der er behov, kan sagen nægtes fremme

Fremme

Kommunen kan fremme sagen, hvis hverken Kystdirektoratet eller grundejere er imod og kommunen kan kun selv nægte fremme, hvis projektet strider mod naturhensyn eller kommunale planer

- Ved beslutning om fremme skal redegørelsen følges af oplysninger om hvem, der skal finansierer projektet – og fordelingen mellem grundejere mv.

Sagsbehandling ved fremme

- Grundejere skal indkaldes til møde med 4 ugers varsel – offentlig indkaldelse
- Skitseprojekt skal udformes med økonomisk overslag og fordeling af omkostninger på grundejere.
- Projektet skal forinden udbud og udførelse VVM screenes (som minimum).
- Der skal om muligt laves nye planer
- Der skal om muligt laves nye tilladelser
- Det skal undersøges om der skal ske ekspropriation af f.eks. privat ejet havbund

Finansiering af kystsikring

- **Finansiering**
- Bidragspligt for grundejere
 - Overvejelser om fordeling og lånoptagning
- Kan kommunen bidrage ?
 - Svaret er ja. Miljøministeren har i august 2014 oplyst, at der i kystbeskyttelsesloven er lovhjemmel til at kommunerne kan yde et bidrag til etablering af kystbeskyttelse og at det er op til kommunerne, hvorvidt de ønsker at yde et bidrag og i givet fald hvor stort et bidrag. Kystbeskyttelsesloven begrænser ikke bidragets størrelse.
 - Kommunerne har derved vide muligheder for at finansiere det som kommunen ønsker, men lighedsprincip og proportionalitetsprincip skal påses – således at det undgås at kommunen tilgodeser enkeltborgere frem for andre og afholdelse af omkostningerne står mål med det kommunale gode kommunen ønsker at opnå.
-

Spørgsmål

- Spørgsmål?

MOLT

WENGEL

Specialister i entrepriseret og
miljøret
Vi gør det enkelt

www.mowe.dk